

Vuoden 2024 paras artikkeli

Valintani:

Jussi Jaakkola: Yksilön suvereniteetti ja oikeuden legitimeetti konstitutionaalisen taloustieteen tutkimusperinteessä (Oikeus 2–3/2024, s. 103–121)

Perustelut:

Ensinnäkin aihe on ajankohtainen, ajankohtaisempi kuin julkaisuajankohtanaan. Tämän kevään aikana on herännyt perusteltu keskustelu siitä, onko EU jo markkinoiden yksityiskohtaisella sääntelyllä heikentänyt liiaksi yritysten kilpailukykyä suhteessa kilpaileviin ryhmittymiin (USA, Kiina).

Peruskysymys on se, pitääkö valtiosäännöllä ja perustuslailla ensi sijassa säännellä sääntelijän valtaa. Tämä on perinteinen valtiosääntöoikeudessa omaksuttu näkemys. Siltä on viime vuosikymmeninä vienyttä tilaa luonnonoikeuteen perustuva perusoikeusajattelu, johon liittyy ajatus siitä, että perusoikeudet toteutuvat parhaiten muun muassa markkinoita demokraattisella päätöksenteolla yksityiskohtaisesti sääntelemällä. Artikkelissa analysoitu yksilölähtöinen teoria haastaa vallitsevan opinkappaleen, perustellusti.

Politiikan ja markkinoiden oikeutus perustuu artikkelissa edustetun teorian mukaan siihen, että ne yhteiskunnallisina järjestelyinä mahdollistavat yksilön tahdon ilmaisemisen. Kirjoittaja lainaten kaiken keskiössä on individualismi ja yksilön (oletettu) suostumus suvereniteettinsa rajoittamiseen. Suuntauksen kokoavana lähtökohtana on normatiivinen individualismi ja yksilön suvereniteetti: yhteiskunnan pitäisi kaikilla osa-alueilla rakentua yksilöiden suostumukselle. Lähtökohta määrittelee tutkimusperinteen suhdetta sekä markkinatalouteen että politiikkaan. Kirjoituksessa on mielenkiintoisia havaintoja teorian yhteydestä esimerkiksi verokilpailuun yksilön individualistista määräämisvaltaa lisäävänä tekijänä.

Artikkelissa on erinomaisesti hahmotettu oikeuden ja talouden suhdetta ja paikannettu aihepiiri taitavasti yleiseen aatehistoriaan. Artikkelin lähdeaineisto on vakuuttava. Kirjoittaja osoittaa laajan ja monipuolisen lukeneisuutensa. Kirjoitus on teoreettisesti korkeatasoinen, mutta ei vaikealukuinen. Lukijan on helppo seurata kirjoittajan päättelyä. Kirjoitus osoittaa, että teoreettisesti mutkikkaasta asiastakin voi kirjoittaa lukijaystävällisesti. Tämä on hyvin olennaista, jotta oikeustieteellinen ja oikeusteoreettinen keskustelu saavuttaisi mahdollisimman laajan lukijapiirin, jopa käytännön tasolla toimivien juristien keskuudessa.

Kirjoittaja perustelee teesinsä oikeustieteelliselle tutkimukselle ominaisella täsmällisyydellä. Artikkelin johtopäätökset perustuvat lähdeaineistoon.

Artikkeli herättää ajatuksia ja toivottavasti myös keskustelua. Kirjoittajan näkökulma on tuore ja mielenkiintoinen, riippumatta siitä, onko lukija valmis omaksumaan kirjoituksessa omaksuttua individualismia korostavaa talouden ja politiikan sääntelyn mallia.

Matti Tolvanen